

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเราของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็นลำดับดังนี้

การศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรวิชา ส 071 ท้องถิ่นของเรา 1 และ ส 072 ท้องถิ่นของเรา 2
2. ศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่น ตลอดจนเอกสารการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ได้แก่ แผนการสอนและคู่มือการสอน
3. สัมภาษณ์นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์และครูผู้สอนวิชาท้องถิ่นของเรา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบสอบสัมภาษณ์

การสุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูสังคมศึกษาที่สอนวิชา ส 071 ท้องถิ่นของเรา 1 วิชา ส 072 ท้องถิ่นของเรา 2 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ดังนี้

1. สุ่มตัวอย่างประชากรจังหวัดจากเขตการศึกษา 3 เขต ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนทั้งสิ้น 17 จังหวัด โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามอัตราส่วน 1 : 2 จากทุก ๆ เขตการศึกษา ได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นจังหวัดมาทั้งสิ้น 10 จังหวัด

2. สํารวจโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เปิดสอนวิชาท้องถิ่นของเราจากทั้ง 10 จังหวัด ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งสิ้น 372 โรงเรียน โดยการส่งแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น ถามหัวหน้าหมวดสังคมศึกษา ปรากฏว่ามีโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาท้องถิ่นของเราทั้งสิ้น 237 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยใช้ทุกโรงเรียนที่เปิดสอนเป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างประชากรโรงเรียน

3. สุ่มตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาท้องถิ่นของเราจากโรงเรียนที่เปิดสอนมาโรงเรียนละ 1 คน ได้ตัวอย่างประชากรครูผู้สอนทั้งสิ้น 237 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนที่ใช้เก็บข้อมูลและตัวอย่างประชากรครู

เขตการศึกษา	จำนวน จังหวัด	จำนวน จังหวัด ที่สุ่มได้ (1:2)	จังหวัด ที่เป็น ตัวอย่างประชากร	จำนวนโรงเรียนที่ เปิดสอนวิชา ส 071 และ/หรือ ส 072	ตัวอย่าง ประชากรครู (คน)
9	5	3	* ขอนแก่น	22	22
			เลย	12	12
			หนองคาย	14	14
10	7	4	กาฬสินธุ์	23	23
			มุกดาหาร	9	9
			ยโสธร	9	9
11	5	3	* อุบลราชธานี	39	39
			นครราชสีมา	46	46
			* ศรีสะเกษ	32	32
			สุรินทร์	31	31
รวม	17	10		237	237

* หมายถึง ตัวอย่างประชากรจังหวัดที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาท้องถิ่นของเรา จังหวัดละ 5 คน จาก 5 โรงเรียน รวมเป็นตัวอย่างประชากรครูในการสัมภาษณ์ 15 คน

4. สุ่มจังหวัดที่เป็นตัวอย่างประชากรในตารางที่ 1 มาเขตการศึกษาละ 1 จังหวัด ได้ตัวอย่างประชากรจังหวัดจำนวน 3 จังหวัด และสุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียน จากทั้ง 3 จังหวัด มาจังหวัดละ 5 โรงเรียน ได้ตัวอย่างประชากรครู โรงเรียนละ 1 คน รวมเป็นตัวอย่างประชากรครูสำหรับการสัมภาษณ์ จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ชุด คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามเกี่ยวกับรายละเอียดทั่วไป เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมศึกษา ตามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเราในด้านการใช้หลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน จำนวน 9 ข้อ การจัดเนื้อหาวิชาและการใช้หนังสือเรียน จำนวน 11 ข้อ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 7 ข้อ การใช้สื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น จำนวน 15 ข้อ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จำนวน 9 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักของคำตอบ เป็นคะแนน 4 ระดับ คือ

ปฏิบัติมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปฏิบัติมาก	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
ปฏิบัติน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมศึกษา ตามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ในด้านการใช้หลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน จำนวน 9 ข้อ การจัดเนื้อหาวิชาและการใช้หนังสือเรียน จำนวน 12 ข้อ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 12 ข้อ การใช้สื่อการเรียนการสอน

และแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น จำนวน 14 ข้อ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักของคำตอบ เป็นคะแนน 4 ระดับ คือ

เป็นปัญหามากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
เป็นปัญหามาก	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
เป็นปัญหาน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
เป็นปัญหาน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมศึกษา เป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

2. ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน วิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมศึกษา แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured interview) มีข้อคำถามทั้งหมด 17 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเราในด้าน การใช้หลักสูตรเพื่อการเรียน การสอน จำนวน 3 ข้อ การจัดเนื้อหาวิชาและการใช้หนังสือเรียน จำนวน 4 ข้อ การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน จำนวน 3 ข้อ การใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น จำนวน 4 ข้อ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จำนวน 3 ข้อ

3. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อ ตรวจสอบแก้ไข และนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้น จากนั้นนำเครื่องมือทั้ง 2 ชุด ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ดูรายละเอียดภาคผนวก ก) ตรวจสอบพิจารณาความครอบคลุมและความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสม ตลอดจนข้อเสนอนแนะเพิ่มเติม ผู้ทรงคุณวุฒิได้แก้ไขแบบสอบถาม เช่น ให้ตัด ข้อคำถามที่ซ้ำซ้อน ให้เปลี่ยนภาษาที่ใช้ในการตั้งคำถาม ให้ขยายข้อความเพื่อให้ครูผู้สอนเข้าใจ คำถามอย่างชัดเจนและถูกต้องตรงกัน

4. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแก้ไขแล้ว มาปรับปรุง ให้ดีขึ้นภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาท้องถิ่นของเรา จำนวน 15 คน จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 4 คน โรงเรียนบางกะปิ จำนวน 2 คน โรงเรียนเทพศิลา จำนวน 2 คน โรงเรียน ราชประชาสมาสัย จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 1 คน โรงเรียนนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3 คน โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1 คน และโรงเรียน

สตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 2 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สำหรับแบบสัมภาษณ์ได้นำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาท้องถิ่นของเรา จำนวน 3 คน จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โรงเรียนบางกะปิ และโรงเรียนเทพศิลา

5. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่สุ่มไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปขอความอนุเคราะห์จากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย ส่งไปถึงผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 237 โรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเองบางส่วนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรในการสัมภาษณ์ ส่วนโรงเรียนที่เหลือผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์พร้อมแนบของติดแสตมป์ สำหรับส่งกลับคืนด้วย และได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 222 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.67 แต่เนื่องจากข้อมูลของครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาท้องถิ่นของเราบางฉบับไม่สมบูรณ์จึงตัดทิ้งไป เหลือข้อมูล จำนวน 217 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.56 ซึ่งผู้วิจัยใช้ข้อมูลทั้ง 217 ฉบับนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปติดต่อผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาท้องถิ่นของเราด้วยตนเอง จำนวน 15 คน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ของคำตอบ คิดเป็นร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มาแจกแจงความถี่ของคำตอบในแต่ละข้อ เพื่อหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) โดยใช้สูตรดังนี้
สูตรหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X})

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

\bar{X}	แทน	ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนน
f	แทน	จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อคำถาม
X	แทน	คะแนนที่กำหนด
N	แทน	จำนวนผู้ตอบทั้งหมด

(John E. Freund 1981 : 61)

นำค่ามัธยัมเลขคณิตมาแปลความหมาย โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

การกำหนดคะแนนแต่ละอันดับ

ปฏิบัติมากที่สุด / เป็นปัญหามากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปฏิบัติมาก / เป็นปัญหามาก	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
ปฏิบัติน้อย / เป็นปัญหาน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด / เป็นปัญหาน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

การแปลความหมาย

3.50-4.00	หมายความว่า	ปฏิบัติมากที่สุด / เป็นปัญหามากที่สุด
2.50-3.49	หมายความว่า	ปฏิบัติมาก / เป็นปัญหามาก
1.50-2.49	หมายความว่า	ปฏิบัติน้อย / เป็นปัญหาน้อย
1.00-1.49	หมายความว่า	ปฏิบัติน้อยที่สุด / เป็นปัญหาน้อยที่สุด

3. นำค่ามัธยัมเลขคณิตแต่ละข้อมาวัดการกระจายของคะแนนจากแนวโน้มนำเข้าสู่ส่วนกลาง โดยหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของแต่ละข้อโดยใช้สูตรส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n(\sum fx^2) - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

$\sum fx$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน

$\sum fx^2$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับกำลังสองของคะแนน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร

(John E. Freund 1981 : 61)

นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 2 และ ข้อ 3 ในรูปตารางประกอบ

ความเรียง

4. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 4 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) ถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเราของครู สังกศศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา มาจัดลำดับความถี่แล้วนำเสนอผลในรูปความเรียงตามลำดับความถี่

5. แบบสัมภาษณ์ครูสังศศึกษาที่สอนวิชาท้องถิ่นของเรา ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ โดยหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย